

האלף-בית ביידיש

שפת היידיש, בהיותה שפת היהודי והיהדות, נקראת כמו לשון הקודש – מימין לשמאל. השימוש הוא ברוב אותיות האלף-בית העברי, מלבד השינויים שיובהרו להלן.

הכתיב ביידיש כמעט לגמרי על-פי המבטא. לכל הגה מקבילה אות או צרוף של אותיות.

התנועות

אַלט – זקן, באַלד עוד מעט, קלאַס – כיתה	[a] = אַ
מאַל – פעם, פֿאַלק – עם, דאָ – כאן	[o] = אָ
מאַמע – אמא, אָבער – אבל, דער לערער – המורה	[e] = ע
אין – ב... מיר – אנחנו, פֿינף – חמש	[i] = י
גוט – טוב, קומען – לבוא, שול – ביהכנס"ס	[u] = ו

דו – תנועות

זייער – מאד, שיין – יפה	יי = [ey] כמו בעברית היטב
היינט – היום, שרייבן – לכתוב	יי = [ay] כמו בעברית יי
גרויס – גדול, אויך – גם כן	וי = [oy] כמו בעברית גוי

עיצורים

רובם כמו בעברית, עיצורים מיוחדים:

העברעיש – עברית, לעבן – ליד, אַרבעט – עבודה	[b] = ב
צוויי – שתיים, איך ווייס – אני יודע, וואָס – מה	[v] = וו
אייראָפע – אירופה, שפראַך – שפה, פויער – איכר	[p] = פ
העפֿיט – מחברת, פֿון – מן, של, פֿויגל – ציפור	[f] = פֿ
(כמו ז' בעברית) זשאַבע – צב, זשורנאַל – כתב-עת	[zsh] = זש
(כמו צ' בעברית) מענטש – איש, טשאַלנט – חמין	[tsh] = טש

האותיות הבאות, על אף היותן חלק מאותיות האלף-בית, תופענה רק כאשר מקור המילים מלשון הקודש.

למילים אלו היגוי מיוחד, אשר יופיע בהמשך בתוך סוגריים [ ] כדי להקל על הלמידה.

מילים ממקור עברי לעולם תכתבנה בעברית.

תל-אביב־, חבר [כאָווער]	ב־ = [במקום וו]
די חתונה [כאַסענע], דער חתן [כאַסן]	ח = [במקום כ]
די פלה [קאַלע], פשר [קאַשער]	פ = [במקום ק]
תורה [טיורע], תמיד [טאַמיד]	ת = [במקום ט]
שבת [שאַבעס], אותיות [אויסיעס]	ת = [במקום ס]
ישראל [יסראָעל], שמחה [סימכע]	ש = [במקום ס]

מילים שמקורן אינו עברי – ההגאים דלעיל יסומנו כך:

וואַסער – מים	וו
כאַפּן – לתפוס	כ
אַמעריקע – אמריקה	ק

ט	טייך – נהר
ס	גרויס - גדול

אלף אילמת

אלף אילמת נכתבת בראש המילה לפני התנועות והדו-תנועות

ו	און – ו
י	אין – י
יי	איינס – אחד
ני	ניין – תשע
וי	בוים – עץ

ברוב המילים חל הטעם בהברה שלפני האחרונה [מלעיל].

תרגילי קריאה וכתיבה

1. כתוב את המילים הבאות ביידיש

ניו-יורק
וודקה
מיליון
דולר
צ'רנוביל
סלון
צימר

לונדון	_____
פריז	_____
מדריד	_____
בודפשט	_____
ברזיל	_____
לודז'	_____
ויז'ניץ	_____
_____	_____

2. מרבית שמות המשפחה היהודיים מקורם בשפת היידיש. כתוב אותם ביידיש

רוטמן
ויצמן
שפילברג
ברנשטין
גולדמן

שוורץ	_____
וייס	_____
וינברג	_____
רוזנר	_____
רוטשילד	_____
_____	_____

פתרון תרגילי קריאה וכתיבה

1. לאַנדאָן, פאַריז, מאַדריד, בודאַפּעסט, בראַזיל, לאַדזש, וויזשניץ, ניו-יאָרק, וואַדקאַ, מיליאָן, דאָלאַר, טשערנאָביל, סאַלאָן, צימער
2. שוואַרץ, ווייס, וויינבערג, ראָזנער, ראַטשילד, ראַטמאַן, ווייצמאַן, שפּילבערג, בערנשטיין, גאַלדמאַן